

پیره سیلجه

پاشکوی رنگهای کمال
تألیفات به مختار آل و ناز به هوانا

ماسی رەشی بچکۆله

چیرۆکیک له سه مه د به رهنگی ((بهشی به کهم))

شهووی چله بوو . له قوولایی ده ریا ، ماسی پیر دوانزه ههزار دانه له مندالان و نهوه کانی به دهوری خۆی کۆ کرده بوو و بۆ ئەوان داستانی دهگیرا : ((یه کییک بوو ، یه کییک نه بوو . ماسی رەشی بچکۆله یک بوو که له گه‌ل دایکی له جوگه‌یک ژبان به سه‌ر ده‌برد . ئەم جوگه‌یه له دیواره‌کانی به‌ردی چیا ده‌هاته ده‌روه و له دۆلیک به‌رئ ده‌کهوت . مائی ماسی رەشی بچکۆله و دایکی له پشنتی به‌ردیکی رەش بوو ، له ژیر سه‌قفیک له خه‌زه . شه‌وان هه‌ر دووی ئەوان له ژیر خه‌زه‌کان ده‌خه‌وتن . ماسی رەشی بچکۆله ئاوانی ده‌خواری بۆ جاریکیش که بووه ، مانگه شه‌و له ناو ماله‌که‌یان بپینئ ! دایک و مندال ، به‌ره‌به‌یانی تاکو شه‌و به شوین یه‌کتر به‌رئ ده‌کهوتن و هندیک جار تیکه‌لی ماسیه‌کانیتر ده‌بوون و خیرا ، خیرا ده‌چوونه سووچیک ،

ده‌چوونه سووچیک ، ده‌چوون و ده‌گه‌رانه‌وه . ئەم منداله تاقانه بوو . چونکه له ده‌هه‌زار هیلکه‌ی که دایکی کرده بوو ، ته‌نیا ئەم منداله زیندو مابوو . چەند رۆژیک بوو که ماسی بچکۆله بیری ده‌کرد و زۆر قسه‌ی نه‌ده‌کرد . هیدی هیدی و زۆر به‌خاوه‌خاوه‌ به‌م لا و ئەو لا ده‌رۆبشت و ده‌گه‌رایه‌وه و

برۆی ؟ ماسی رەشی بچکۆله گۆتی : ((ئەمه‌وئ بچم به‌چاوی خۆم ینم کۆتایی جوگه‌که له کوئ دایه . بیده‌زانی دایکه ، ئەمن چه‌ند مانگ بێر ده‌که‌م که کۆتایی ئەم جوگه‌یه له کوئ دایه و هیشتا هیشتا به نه‌توانیوم ئەم شته‌ بزانی . له دوینی شه‌و تاکو ئیستا خه‌ون به‌چام نه‌رۆبشتوه و هه‌مووی

بیر ده‌کردم . تاکو بریارم دا خۆم بچم و کۆتایی جوگه‌که بدۆزمه‌وه . ئەمه‌وئ بزانی له شوپنه‌کانیتر چ خه‌به‌ره . ((دایک پئ ده‌که‌نی و گۆتی : ((منیش کاتییک مندال بووم ، زۆر له‌م بێرانه ده‌کردم . ئاخ‌ر گیانه‌که‌م ! جوگه‌که ئەوه‌ل و ئاخ‌ری نیه : هه‌ر ئەمه‌یه که هه‌یه ! جوگه‌هه‌میشه ده‌روات و به‌هیچ جیگایکیش ناگات .)) ماسی رەشی بچکۆله گۆتی : ((ئاخ‌ر دایکه‌ گیان ، مه‌گه‌ر نه‌ ئەمه‌ی که هه‌ر شتییک ده‌گاته کۆتایی ؟ شه‌و ده‌گاته کۆتایی ، رۆژ ده‌گاته کۆتایی)) هه‌فته ، مانگ ، سا‌ل و . . .)) دایکی دایه ناو قسه‌کانی ئەو و گۆتی : ((گوئ مه‌ده ئەم قسه‌ زل زلانه ، هه‌سته‌وه با بچینه سه‌یران . ئیستا کاتی سه‌یرانه نه‌ ئەم قسانه !)) ماسی رەشی بچکۆله گۆتی : ((نه

دایکه ، من ئیتر له‌م سه‌یرانه ماندوو بووم ، ئەمه‌وئ به‌رئ بکه‌وم و بچم به‌چاوی خۆم ببینم له شوپنه‌کانیتر چ خه‌به‌ره . له‌وانه‌یه‌وا بێر بکه‌یته‌وه که که‌سیک ماسیه‌ بچکۆله‌ی فیری ئەم قسانه‌ کردوه ، به‌لام بزانه که من خۆم زۆر ده‌میکه‌ ئاوا بێر ده‌که‌م . هه‌لبه‌ته‌ زۆر شتییش له‌م که‌س و له‌و که‌س فیر بووم “ بۆ نموونه له‌مه‌ تیگه‌بشتوووم که زۆر به‌ی ماسیه‌کان ، کاتی پیری سکالا ده‌که‌ن که ژبانیان به‌ فیرو چوه . هه‌میشه‌ نا‌له و نه‌فرین ده‌که‌ن و له‌ هه‌موو شت سکالابان هه‌به . من ئەمه‌وئ بزانی ، به‌ راستی مانای ژبان ئەمه‌یه که ته‌نیا له‌ یه‌ک شوین دا ، هه‌میشه‌ بچیت و بگه‌ریته‌وه تاکو پیر بیت و ئیتر هیچ ، یان ئەمه‌ی که به‌ شوپه‌یکی‌تریش

زانپارہی گشتی

ہسارہی زوہرہ (فینوس)

ہم ہسارہیہ زور شیوہی زہوی دکات (لہ بوری
قہبارہ و چری و کیشہکےیہوہ) . تیری ئہم
ہسارہیہ نزدیک بہ ۱۲۲۵۰ کیلومترہ و دووری لہ
روژ دکاتہ۱۰۸ کیلومتر . ہسارہی زوہرہ لہ
ماوی ۲۲۵ روژ یہ کجار بہ دوری روژ و لہ ماوی
۲۴۳ روژ جاریک بہ دوری خویدا دہسووری .

زوہرہ نزدیکترین ہسارہی کومہلہ ہسارہی روژ
بہ زہویہ . پلہی گہرمای خاکہکےی دکاتہ ۴۷۰
پلہی سانتی گراد . زوہرہ بہ ہوی چری زوری
جہوہکےی زیاتر لہ ہموو ہسارہکان تیشکی روژ
دہگہرنیتہوہ و ہہر بہم ہویہدا زور رووناکہ .

دہتوانری لہ دونیادا ژیان بہ سہر برد ؟ . . .)
کاتیک کہ قسہکانی ماسیہ بچکولہ تہواو بوو . دایکی گوتی : (روژلہ
گیان ! مہگر شیت بووی ؟ دونیا ! . . . دونیا ! . . . دونیا ئیتر یانی
چی ؟ دونیا ہہر ئیرہیہ کہ ئیمہ تیداین , ژیانیش ہہر ئہمہیہ کہ
ئیمہ ہہمانہ . . .) لہم کاتہدا , ماسیہکی گہورہ نزیکی مالہکےیان
بوو و گوتی : (جیرانی من , لہ سہر چی لہ گہل مندالہکەت وراوہ
دہکےی , دہلی ئہمرؤ ناتانہوئی بچن بو سہیران ؟) دایکی ماسی , بہ
دہنگی جیرانہکےیان , لہ مال ہاتہ دہرہوہ و گوتی (چ سال و
زہمانہیکہ ! ئیستا ئیتر مندالہکانیش ئہیانہوئی شت : فییری
دایکےکانیان بکہن .) جیرانہکہ گوتی : (لہ بہر چی ؟)
دایکی ماسی گوتی : (تہماشا بکہ ئہم بہک بست مندالہ بوچ
شوئیکہ ئہپہوئی بروت ! ہہمیشہ دہلی ئہمہوئی بروم بہ چاوی خوم
ببینم لہ دونیا دا چ خہبہرہ ! چ قسانہی زل زلیک !)
جیرانہکہ گوتی : (بچکولہ , با بزائم تو لہ کھی تا ئیستا زانا و
تیگہبشتوو بوویت و ئیمہ ئاگامان لی نہبووہ ؟)
ماسی بچکولہ گوتی : (خاتوو ! من نازائم ئیوہ (زانا و تیگہبشتوو)
بہ چی دہلین . من تہنیا لہم سہیرانانہ ماندوو بووم و نامہوئی دریزہ
بدہمہ ئہم سہیرانہ ماندوو کہرانہ و بہ درؤ خوش بم و لہ ناکاو چاوم
بکہمہوہ و ببینم وہک ئیوہ پیر و پککوتوو بووم و ہیشتا ہہر ئہو
ماسیہ چاو و گوتی بہستراوم کہ پیشتہر بووم .)
جیرانہکہ گوتی : (ہھی ! . . . چ قسانہی !)
دایکی گوتی : (من قہد بیرم نەدہ کرد مندالی تاقانہم بہم جوڑہ بیٹ
نازائم کام بہد جنس مندالی تازیزی منی ہان داوہ !)
ماسی بچکولہ گوتی : (ہیچ کھیکی منی ہان نہداوہ . من خوم عہقل
و ہوشم ہہیہ و تیدہگہم , چاوم ہہیہ و دہبینم .)
جیرانہکہ بہ دایکی ماسی بچکولہ گوتی : (خوشکہ , ئہو حہلہزوونہ
پیچ پیچہ لہ بیرت دبت ؟)
دایک گوتی : (بہلی , ہاشت گوت , زور بو مندالہکەم قسہی
دہگوت . بلیم خوا چی لی بکات !)
ماسی بچکولہ گوتی : (بہس کہ دایکہ ! ئہو ہاورئ من بوو .)
دایکی گوتی : (ہاورئہتی ماسی و حہلہزوونم نہبیستبوو !)
ماسی بچکولہ : (منیش دوژمنایہتی ماسی و حہلہزوونم نہبیستبوو .
بہلام ئیوہ ہہمووتان ئہو فقیرانہتان بی سہر و شوین کرد .)
جیرانہکہ گوتی : (ئہم قسانہ ہینی رابردوویہ .)

(بہشی دووہہم لہ ژمارہی داہاتوو)

ناوډاران

پټک است خون من در دست کارگر ، داس است خون من در دست بزرگر

شاعیری گهل ، فیدایی شهید : سعید سولتانپور

سعید له سالی ۱۳۱۹ هی‌تاوی (۱۹۴۰ زائینی) له شاری سه‌بزه‌وار له ناو بنه‌ماله‌یکی زحمه‌تکیش له دایکبوو . دایکی ټهو ماموستا بوو و سعیدپیش پاش ته‌واو کردنی دوره‌ی ده‌بیرستان بووه ماموستا له قوتابخانه‌کانی باشووری شاری تاران . له کاتی ماموستایی له گهره‌که هه‌ژارنشینه‌کانی باشووری تاران بوو که سعید له گهل سته‌م و چه‌وساندنه‌وه‌ی چینایه‌تی ټاشنا بوو و له سالی ۱۳۴۰ هی‌تاوی (۱۹۶۱ زائینی) له بزووتنه‌وه‌ی ناره‌زایی ماموستایان هاورایانی فیدایی وه‌ک سمه‌د به‌هره‌تگی ، به‌ره‌وز دهقانی له سالی ۱۳۳۹ هی‌تاوی تا‌کو سالی ۱۳۴۴) هونهرکه‌ده‌ی ټانا‌هیتا چالاکي هونهری هه‌بوو و له سالی ۱۳۴۸ هی‌تاوی (۱۹۶۹ زائینی) له کولجی ده‌گوت . به‌که‌م شعری سیاسی خوی له سالی ۱۳۴۲ هی‌تاوی خویدا به‌باشترین و جوانترین شیوه‌دا هیرش هانده‌دات به‌خه‌بات به‌دژی زولم و سته‌م و چه‌وساندنه‌وه . سعید چه‌ندین و چه‌ند جار له کاتی حکومتی زالمانه‌ی شا و کوماری ئیسلامی زبندانی کرا و عاقیبه‌ت له سالی ۱۳۶۰ هی‌تاوی (۱۹۸۱ زائینی) گولله‌ی رق و کینه‌ی دژی گه‌لی حاکمانی کوماری ئیسلامی و پاریزه‌رانی حکومتی شه‌وپه‌ره‌ستان سینگی پر له‌عشقی ټهم شاعیره‌خه‌باتکیره‌فیدائیه‌ی پارچه‌پارچه‌کرد و گولله‌باران کرا . به‌لام هه‌روا که خودی سعیدپیش پیش له شه‌هید بوونی له شاعیره‌کانیدا وتی ، خوی ټهو بووه چه‌کوچیک له ناو ده‌ستی کریکاران و داسیک له ناو ده‌ستی جووتیاران بو‌خه‌بات به‌دژی زالمانی حاکیم و پاریزه‌رانی حکومتی شه‌وپه‌ره‌ستان .

یادی به‌ریز و ریگای پر له‌ری‌وار

ماموستای میژوو له‌یه‌کیک له‌قوتایانی پولی سپه‌می ناوه‌ندی که دوو سال له‌سه‌ر یه‌ک له‌پوله‌دا خوینده‌بوو پرسپاری کرد که ټاغا

محمه‌د خانی قاجار چیی کرد ؟

قوتابی وه‌لمی دایه‌وه که : ټاغا محمه‌د خانی قاجار هه‌ر ټه‌وه‌ی بوو که پار بووه هوی قبول نه‌بوونی مه‌له‌م پوله‌دا .

قوتایانی کلاسیک ده‌نگه‌ده‌تکیان ده‌کرد و له‌م کاته‌دا مودیری قوتابخانه‌که هاته ژوره‌وه و به‌توره‌ی وتی : مه‌گه‌ر ټیره‌ته‌ویله‌یه ؟

یه‌کیک له‌قوتایانیش هه‌ستایه‌وه و له‌وه‌لامدا وتی :

نه ، ټاغا ، ټیوه به‌هه‌له‌هاتوینه‌ته ژوره‌وه .

په‌ره‌سیکه ۴ گولانی ۱۳۸۴